

แบบแสดงรายละเอียดประกอบการขอประเมินบุคคล

ของ

นางจิตตานันท์ เสริมศิลป์

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการพยาบาล) ตำแหน่งเลขที่ 60361
กลุ่มงานการพยาบาลตรวจรักษาพิเศษ กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลชุมแพ
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ขอประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรง

ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการตรวจและรักษาพยาบาลพิเศษ)
ตำแหน่งเลขที่ 62960 กลุ่มงานการพยาบาลตรวจรักษาพิเศษ
กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลชุมแพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน (ต้องเกี่ยวข้องกับตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง)

1. เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม: กรณีศึกษา
เปรียบเทียบ 2 ราย (Nursing case for the patients with case study : End stage renal disease on hemodialysis : A comparative 2 case study)

2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ 1 พฤษภาคม 2566 – 31 ตุลาคม 2566

3. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

3.1 ความรู้เรื่องโรค

1.1 กายวิภาคและสรีรวิทยาของไต

ไตเป็นอวัยวะหลักที่สำคัญของร่างกายมีรูปร่างคล้ายเมล็ดถั่ว แบ่งออกเป็น 2 ข้างคือไตด้านขวาตั้งอยู่ระดับกระดูกซี่โครงที่ 12 และไตด้านซ้ายตั้งอยู่ระหว่างกระดูกซี่โครงที่ 11 และ 12 มีขนาดประมาณกำปั้นมือ (10 - 13 เซนติเมตร) มีน้ำหนักประมาณข้างละ 115 - 155 กรัมอยู่ด้านหลังบริเวณบั้นเอวทั้งสองข้าง ไตมีหน้าที่สำคัญคือ การรักษาสมดุลของน้ำและสารต่างๆในร่างกายให้คงที่ โดยอาศัยกระบวนการทำงานหลักของ หน่วยไต 3 กระบวนการ คือ

- (1) กระบวนการกรองของโกลเมอรูลัส
- (2) กระบวนการดูดกลับสารน้ำและเกลือแร่
- (3) กระบวนการหลั่งสาร ผลสุดท้ายจะขับถ่ายสารที่ร่างกายไม่ต้องการไตมีหน้าที่หลักดังนี้
  - (1) ขับของเสียผ่านทางปัสสาวะ
  - (2) ควบคุมปริมาณสารน้ำเกลือแร่และกรดต่างในร่างกาย
  - (3) ผลิตฮอร์โมนอิริโทรพอยอิตินที่ช่วยกระตุ้นการสร้างเม็ดเลือดแดง
  - (4) ผลิตฮอร์โมนและวิตามินที่เสริมสร้างกระดูก
  - (5) ควบคุมความดันโลหิต

1.2. ภาวะไตวาย (renal failure)

ภาวะไตวายเป็นภาวะที่ผู้ป่วยมีการสูญเสียหน้าที่ของไต ไม่สามารถรักษาสมดุลของ น้ำ กรด ต่าง อิเล็กโทรไลต์ของน้ำที่อยู่นอกเซลล์(extracellular fluid) รวมทั้งการทำหน้าที่ในการผลิต ฮอรโมนลดลง สูญเสียหน้าที่ในการขับของเสียออกทำให้เกิดการคั่งของของเสีย ได้แก่ ยูเรีย ครีตินิน ฮอรโมนพาราไธรอยด์ ไซเตียม โปแตสเซียม น้ำ และกรดจากการเผาผลาญ เป็นต้น ในทางปฏิบัตินิยมวัด จากค่าการคั่งของของเสีย จากการตรวจหาปริมาณครีตินิน (serum creatinine: Cr) และยูเรียไนโตรเจน (blood urea nitrogen: BUN) ในเลือด

ในภาวะที่ไตสูญเสียการทำงานอย่างทันทีทันใด เรียกว่า ภาวะไตวายเฉียบพลัน ส่วนภาวะที่มี การเสื่อมของไตติดต่อกันนานกว่า 3 เดือน เรียกว่า ภาวะไตวายเรื้อรัง ในปี 2002 national kidney foundation กำหนดให้ใช้คำว่า โรคไตเรื้อรังแทนคำว่า ภาวะ ไตวายเรื้อรัง โดยกำหนดแนวปฏิบัติทางคลินิกในการแบ่งระยะของโรคไตให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้มีการจัดการในการดูแลผู้ป่วยทุกระยะอย่างเหมาะสม ชะลอความ เสื่อมสภาพของไต และเพิ่มผลลัพธ์ในการ ดูแลผู้ป่วยได้ดียิ่งขึ้น

1.3 ภาวะไตวายเรื้อรัง (chronic renal failure: CRF)

ภาวะไตวายเรื้อรัง หมายถึง ภาวะที่มีความผิดปกติทางโครงสร้างหรือการทำหน้าที่ของไตอย่างใดอย่างหนึ่งติดต่อกันนานกว่า 3 เดือน เช่น การมีนิ่ว หรือถุงน้ำที่ไต การมีโปรตีน หรือเม็ดเลือดแดง ในปัสสาวะ โดยที่อัตราการกรองของไตอาจปกติหรือผิดปกติก็ได้รวมถึงการตรวจพบอัตราการกรอง ของไตต่ำกว่า 60 มล./นาที/พื้นที่ผิวกาย 1.73 เมตร 2 ติดต่อกันนานกว่า 3 เดือน ไม่ว่าจะมีความผิดปกติ ทางโครงสร้างหรือ การทำหน้าที่ของไตก็ตาม

แบบเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน (ระดับชำนาญการพิเศษ)

1 เรื่อง การพัฒนารูปแบบการชะลอไตเสื่อมแก่ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะ 3,4 ในโรงพยาบาลเครือข่ายในชนบท

2. หลักการและเหตุผล

โรคไตวายเรื้อรัง เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย มีแนวโน้มจะสูงมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้รัฐต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายอย่างมหาศาลในการดูแลรักษาผู้ป่วยกลุ่มนี้ ส่งผลกระทบต่อครอบครัว เช่น ค่าใช้จ่ายภาระในการร่วมดูแลผู้ป่วย สถานการณ์ปัจจุบันผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังในอำเภอชุมแพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งในปี 2563 – 2565 มีผู้ป่วยไตวายเรื้อรังระยะ 3,4 จำนวน 1,260 , 1,420 และ 1,686 ราย ตามลำดับ สาเหตุหลักเกิดจากโรคเบาหวานร้อยละ 51.66 จะเห็นว่าผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังบางรายเข้าสู่ไตวายระยะสุดท้ายเร็วเกินไป โดยขาดการเตรียมความพร้อมในการรักษาบำบัดทดแทนไต ขาดความรู้และแนวทางการรักษาที่ถูกต้อง กลัวการรักษาแบบบำบัดทดแทนไตทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน ซึ่งโรคไตวายเรื้อรังเป็นโรคที่ต้องรักษาอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้ป่วยมีความทุกข์กาย ทุกข์ใจ จึงเป็นสิ่งที่บุคลากรทางการแพทย์ทุกคนควรร่วมมือในการดูแล ให้ข้อมูลในการปฏิบัติตัวพัฒนาแนวทางการรักษาผู้ป่วยเพื่อแก้ไขปัญหาและชะลอความเสื่อมของไตโดยให้การดูแล ฝึติดิตตามการทำงาน ของไต การใช้ยา การรับประทานอาหาร การปฏิบัติตัวและมีระบบการส่งต่อผู้ป่วยที่มีระยะการทำงานของไตเสื่อมลงถึงระยะที่ต้องได้รับการบำบัดทดแทนไตและผู้ป่วยที่เลือกรักษาแบบประคับประคองก็ให้การดูแลรักษาติดตามต่อเนื่อง

ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการชะลอไตเสื่อมแก่ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะ 3,4 ในโรงพยาบาลชุมแพและโรงพยาบาลเครือข่ายในชนบท จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง

3. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ผู้ป่วยไตวายเรื้อรังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกวัน ในขณะที่บุคลากรทางการแพทย์ที่สามารถดูแลผู้ป่วยโรคนี้มีจำนวนจำกัด การชะลอไตเสื่อมจึงจำเป็นอย่างยิ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและลดภาวะแทรกซ้อนของโรครวมถึงการชะลอความเสื่อมของไต ผู้ป่วยได้รับการเตรียมความพร้อมและแนวทางการตัดสินใจ เข้ารับการบำบัดทดแทนไตโดยมีข้อเสนอแนวคิดและกระบวนการพัฒนาดังนี้ 1. ประชุมทีมดูแลผู้ป่วยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สถานการณ์ ระบบการให้ข้อมูล ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 2. จัดระบบบริการ One stop service 3. จัดทำแนวทางการวินิจฉัยแยก stage 1-5 และการคำนวณ eGFR โดยใช้สูตร CKD Epi ตามสมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย และมาตรฐานเดียวกับโรงพยาบาลชุมแพซึ่งเป็นโรงพยาบาลแม่ข่าย จัดทำเกณฑ์การส่งต่อในผู้ป่วย CKD stage 4 ขึ้นไป ส่งพบอายุรแพทย์เพื่อปรับยาและได้รับการเตรียมพร้อมในการบำบัดทดแทนไต 4. พัฒนาระบบ IT สูตรในการคำนวณ eGFR ในคอมพิวเตอร์ 5. ทำแนวทางการดูแลผู้ป่วย CKD โดยใช้สติ๊กเกอร์กลุ่มสีเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเอง 6. ติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วย แต่มีข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น คือ ความรู้และประสบการณ์ของพยาบาลวิชาชีพผู้ดูแลผู้ป่วยในคลินิก CKD และ อายุรแพทย์โรคไตที่มีจำนวนจำกัด และไม่มีในโรงพยาบาลเครือข่ายจึงต้องมีแนวทางแก้ไขโดยการพัฒนาศักยภาพของพยาบาลวิชาชีพในคลินิก CKD ของโรงพยาบาลชุมแพ รวมถึงการพัฒนารูปแบบการชะลอไตเสื่อมแก่ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะ 3,4 ในโรงพยาบาลชุมแพ และโรงพยาบาลในเครือข่ายในชนบท